

Meža konsultatīvās padomes sanāksme Rīgā, 2016. gada 16. martā

**Globālais skatījums uz mežiem ar attālās izpētes metodēm –
mežzinātnieku pieredze, novērojumi un secinājumi Latvijas
kontekstā**

JĀNIS DONIS
LVMĪ Silava
Tālr. +371 26513375
E-pasts: janis.donis@silava.lv

JURĢIS JANSONS
LVMĪ Silava
Tālr. +371 26190266
E-pasts: jurgis.jansons@silava.lv

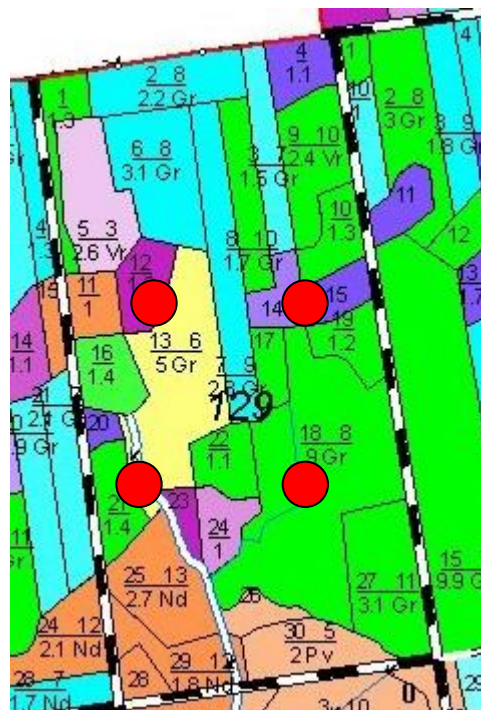
Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "SILAVA"
RĪGAS IELA 111
SALASPILS LV-2169 LATVIJA
FAKSS: 7901359
E-PASTS: INST@SILAVA.LV
WWW.SILAVA.LV

Problēmas pamatnostādnes

Meža definīcija (LV)

- **Mežs** — ekosistēma visās tās attīstības stadijās, kur galvenais organiskās masas ražotājs ir koki, kuru augstums konkrētajā vietā var sasniegt vismaz **piecus metrus** un kuru pašreizējā vai potenciālā vainaga projekcija ir vismaz **20 procentu** no mežaudzes aizņemtās platības
- **Meža zeme** — zeme, uz kuras ir mežs, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, kā arī mežā ietilpstošie pārplūstošie klajumi, purvi, lauces un tam piegulošie purvi
- **Mežaudze** — mežs ar viendabīgiem meža augšanas apstākļiem, koku sugu sastāvu un vecumu

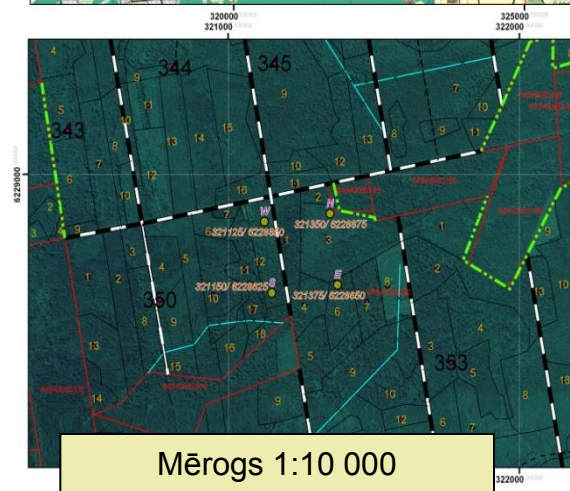
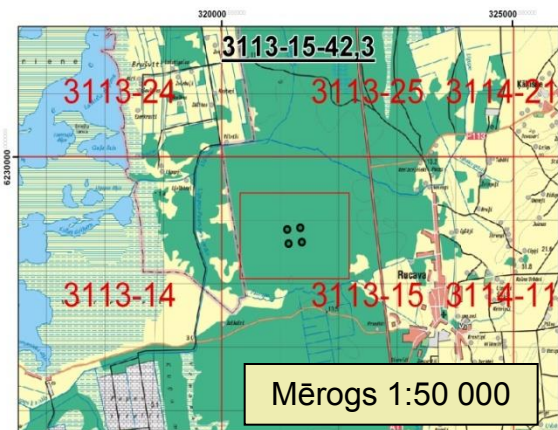
Meža inventarizācijas veidi Latvijā:

Meža nogabalu inventarizācija

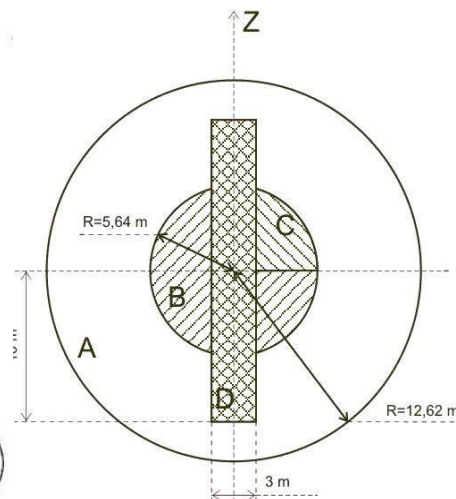
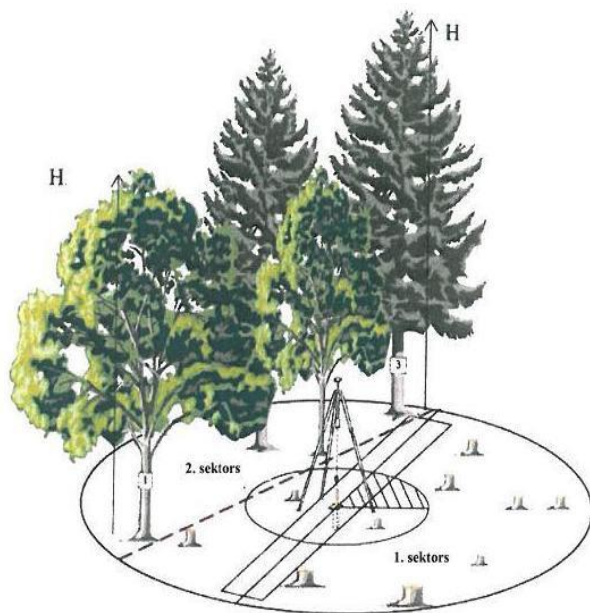
Meža statistiskā inventarizācija

PARAUGLAUKUMU TRAKTU IZVIETOJUMA SHĒMA

MEŽA RESURSU MONITORINGS LATVIJĀ (NFI) PARAUGLAUKUMA DIZAINS

Parauglaukums A – 500 m² (12,62 m rādiuss), uzmēra visus kokus, kuru $D_{1,3} \geq 14,1$ cm

Parauglaukums B – 100 m² (5,64 m rādiuss), uzmēra visus kokus, kuru $D_{1,3} \geq 6,1$ cm

PARAUGLAUKUMS C – 25 m² parauglaukuma B $\frac{1}{4}$, rēķinot no Z virziena, uzmēra visus kokus, kuru $D_{1,3} \geq 2,1$ cm

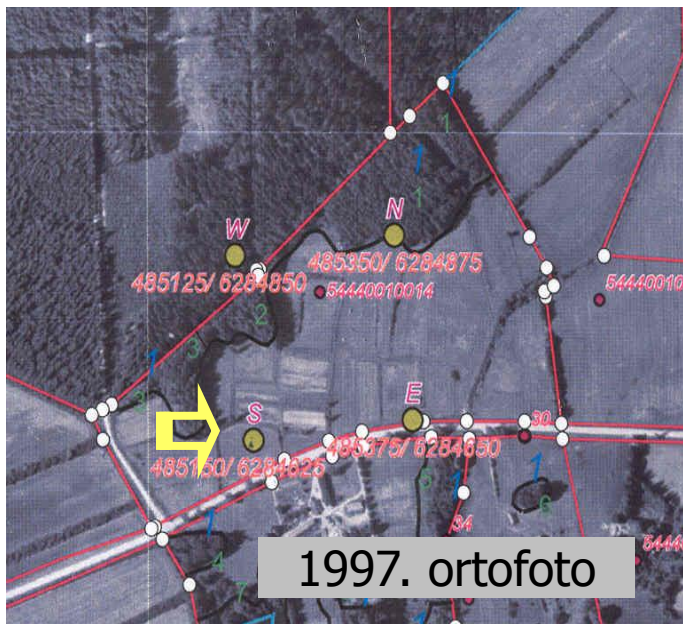
PARAUGLAUKUMS D – taisnstūrveida (3x20 m) parauglaukums, uzskaita pameža krūmus un paaugus kokus

- Pārrēķinā uz ha izmanto pārrēķina platību, kas atbilst koku diametru ierobežojumam
- Audzes, kurās koku $D < 2,1$ cm jeb $H < 1,3$ m, tiek raksturotas ar vienu raksturkoku, nosakot tā augstumu un krūšaugstuma D (min. 1)

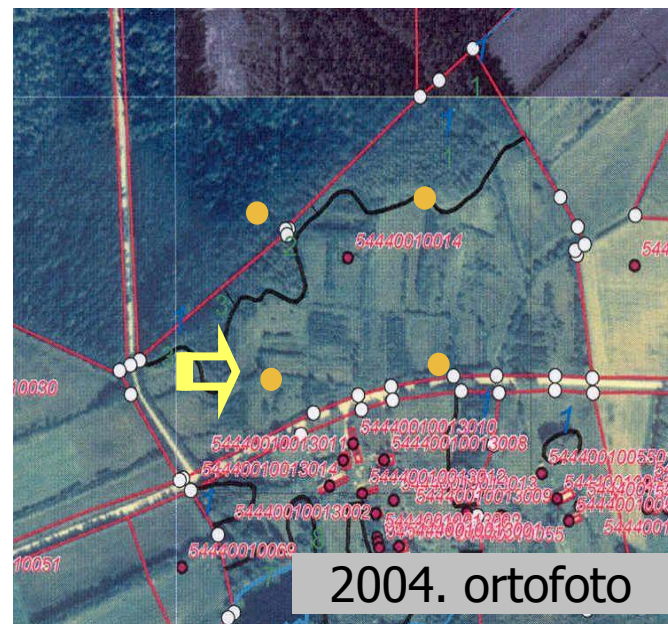
Uzmērīšana neatkarīgi no apsaimniekošanas

MONITORINGS UN MEŽA (ZEMES) TIESISKAIS STATUSS LR

1997. ortofoto

2004. ortofoto

10B

$H_{vid.}$ 7,1m $D_{vid.}$ 5,4cm N
6300gab./ha

G14,3 m²/ha M58 m³/ha Z_m 5,3
m³/ha

Vecums 10gadi

Kods: mežs lauksaimniecības zemē

MONITORINGS UN MEŽA (ZEMES) TIESISKAIS STATUSS LR

MRM 1. cikla dati:

Mežs lauksaimniecības zemēs – koku skaits
> 1000 koki*ha⁻¹:
I CIKLS – 144 tūkst. ha
II CIKLS – 152 tūkst. ha

Attālās izpētes izmantošana meža vērtēšanā – problēmas pamatnostādnes

- Mežainuma (**koku vainagu klāja**) starptautisks vērtējums (attālās izpētes (AI) dati):
  - Hansen et al., 2013 - 2000-2013 LANDSAT satelītu attēli
  - Potapov et al., 2015 - 1985-2012 LANDSAT satelītu attēli
- Pētījumos norādītie mežainuma rādītāji nesakrīt ar nacionāli definētajiem (**Kopējā mežaudžu platība, tūkst. ha**):
  - MVR
  - MSI

Datu avots	1985	2000	2004-2008	2009-2013	Izmaiņas
MSI			3191	3200	+9
MVR		2803.64	2820.52	2885.3	+64.8
Potapov et al., 2015	3292			3164	-128
Hansen et al., 2013		(3595.4)			-412

Attālās izpētes izmantošana meža vērtēšanā – problēmas pamatnostādnes

Meža definīcija

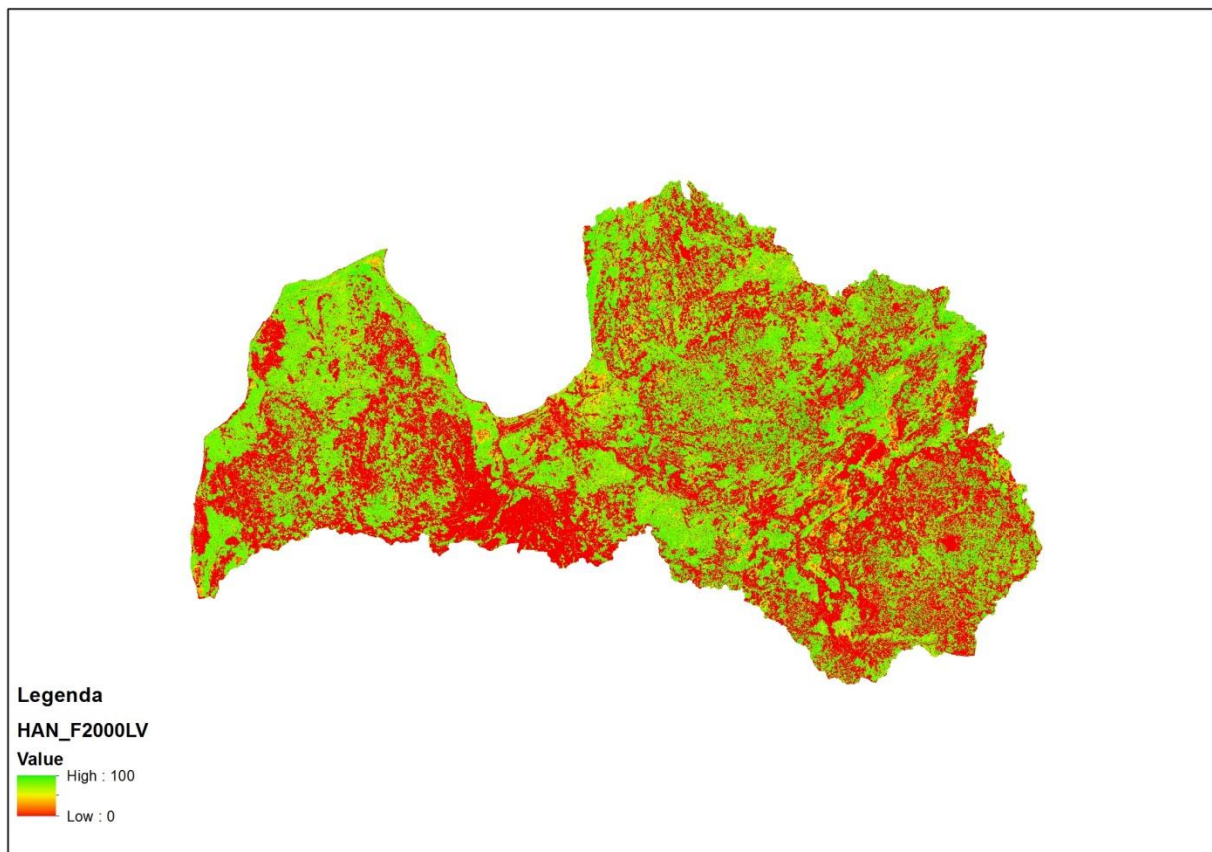
- Administratīvais, Zemes lietojums, Zemes segums

Parametri		UNFCCC	CBD	FRA	LV	Hansen et al. Tree cover	Potapov et al., 2015	JRC
Binārie parametri	jaunaudze	1	1	1	1	1 ?	1?	?
	Īslaicīgi bez kokaudzes	1	0	1	1	0	0	0
	Nemeža zemes izmantošana	0	1	1	1	0	0	0
	Agromežsaimniecība	0	?	1	?	?	?	?
Parametru sliekšnis	Min. platība (ha)	0.05-1.0	0.5	0.5	0.5 (0.1)	0.09	0.09	0.0625
	Min.augstums (m)	2-5	5	5	5 (7)	~5	~5	~5
	Vainagu klāja segums (%)	10-30	10	10	20	0	49	30
	Īslaicīgi (gadi)	n/a	n/a	~10	?	n/a	n/a	
	Joslās platums (m)	n/a	n/a	20	20	n/a	n/a	

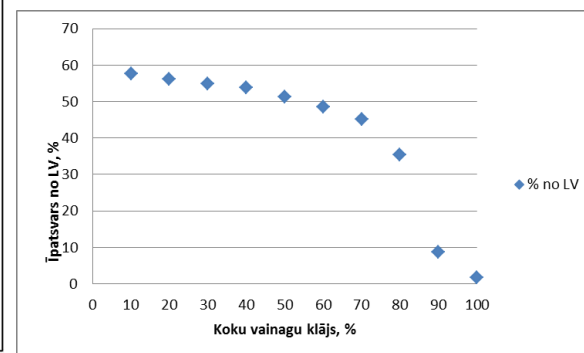
<http://www.fao.org/docrep/005/y4171e/y4171e10.htm>

Koku vainagu klājs 2000

Pēc Hansen et al., 2013

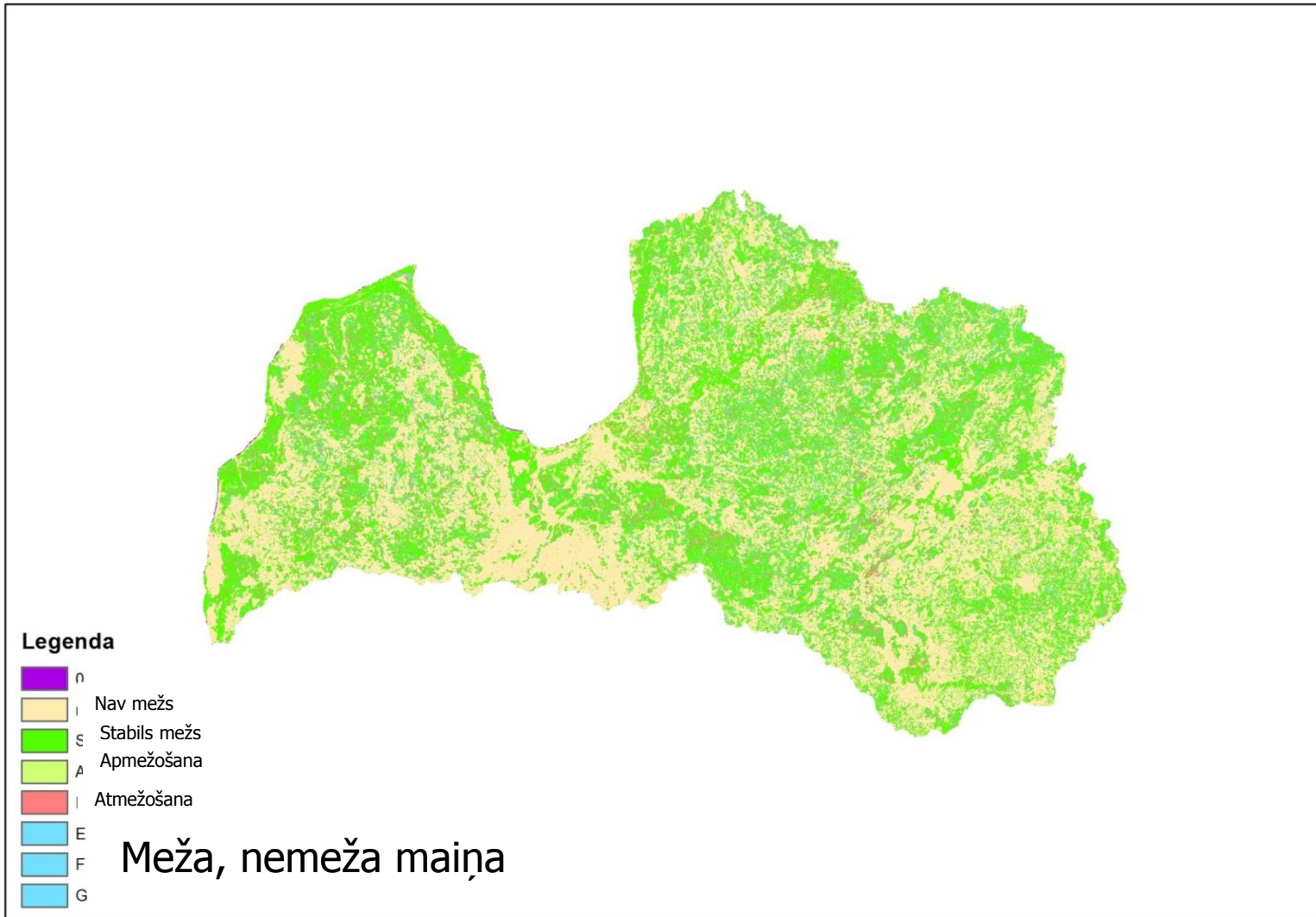
Koku vainagu klāja īpatsvars, %	% no LV
10	57.60
20	56.16
30	54.90
40	53.72
50	51.29
60	48.63
70	45.20
80	35.48
90	8.69
100	1.71

Pikselis - 0.09 ha

«Meža» dinamikas klases

Pēc Potapov et al., 2015

Atmežošanas un apmežošanas kartes noteiktība (Potapov et al.,)

N=1000 pikseli. Salīdzināts ar augstas izšķirtspējas satelītattēliem

Forest loss and forest gain map accuracy measures (including 95% confidence interval boundaries).

Forest loss 1985–2000	
Forest loss user's accuracy	89.9 ± 3.8
Forest loss producer's accuracy	<u>90.0 ± 23.0</u>
Map overall accuracy	99.6 ± 0.3
Difference between sample-based and map-based forest loss area, % of map-based estimate	-0.083 ± 0.005%
Forest loss 2000–2012	
Forest loss user's accuracy	94.3 ± 2.9
Forest loss producer's accuracy	<u>88.2 ± 22.0</u>
Map overall accuracy	99.6 ± 0.4
Difference between sample-based and map-based forest loss area, % of map-based estimate	+6.96 ± 0.38%
Forest gain after forest loss	
Forest gain user's accuracy	98.3 ± 1.5
Forest gain producer's accuracy	96.9 ± 1.9
Map overall accuracy	97.2 ± 1.5
Difference between sample-based and map-based forest gain area, % of map-based estimate	+1.43 ± 0.04%
Forest gain on 1985 non-forest	
Forest gain user's accuracy	91.0 ± 4.0
Forest gain producer's accuracy	75.2 ± 16.3
Map overall accuracy	<u>98.0 ± 1.4</u>
Difference between sample-based and map-based forest gain area, % of map-based estimate	+21.00 ± 4.58%

Dažādos «paraugos» atšķirīga noteiktība

Ražotāja noteiktība (Producer accuracy)

Cik % no dabā esošajiem laukumiem arī kartē noteikti pareizi?

Lietotāja noteiktība (User accuracy)

Cik % no kartē uzrādītajiem atbilstošās klases laukumiem arī dabā?

		Klase parauglaukumā			Lietotāja noteiktība
# pl		Mežs	Nemežs	Kopā	
Klase kartē	Mežs	50	5	55	91
	Nemežs	14	15	29	52
	Kopā	64	20	84	
Ražotāja noteiktība		78	75		Kopējā 77

Zemju aizaugšana - Potapov et al. eksperimentu rezultāti Krievijā

Table 6

Field-based validation results for forest loss over abandoned agricultural areas.

Tree canopy characteristics	Total samples	Percent detected as forest gain
<i>Height, m</i>		
<5	26	0
5-6	22	<u>14</u>
7-9	19	84
>9	8	100
<i>Tree canopy cover, %</i>		
<10	19	0
11-30	13	8
31-50	17	<u>18</u>
>50	26	92
<i>Oldest tree age, year</i>		
<6	4	0
6-12	33	<u>12</u>
>12	21	81

N=75

3 no 22

3 no 17

4 no 33

Audzes, kuru $h < 5\text{m}$ vai vainagu projektīvais segums zem 50% atpazīti 14-18% gadījumu

Materiāls&metodika

- MSI parauglaukumi 2009-2013
  - ZKAT =10-14; 62 sektora platība =500m²
  - ZKAT= 10-14; 62 H10>=5, platība =500m²
- «Meža» dinamikas klases (Potapov et al.,2015)
- Koku vainagu klājs % (Hansen et al., 2013)

Potapov, P. V., Turubanova, S. A., Tyukavina, A., Krylov, A. M., McCarty, J. L., Radeloff, V. C., & Hansen, M. C. (2015). Eastern Europe's forest cover dynamics from 1985 to 2012 quantified from the full Landsat archive. *Remote Sensing of Environment*, 159, 28-43.

Hansen, M. C., P. V. Potapov, R. Moore, M. Hancher, S. A. Turubanova, A. Tyukavina, D. Thau, S. V. Stehman, S. J. Goetz, T. R. Loveland, A. Kommareddy, A. Egorov, L. Chini, C. O. Justice, and J. R. G. Townshend. 2013. "High-Resolution Global Maps of 21st-Century Forest Cover Change." *Science* 342 (15 November): 850–53. Data available on-line from: <http://earthenginepartners.appspot.com/science-2013-global-forest>.

MSI laukumi 3.cikla 1.,2. gads

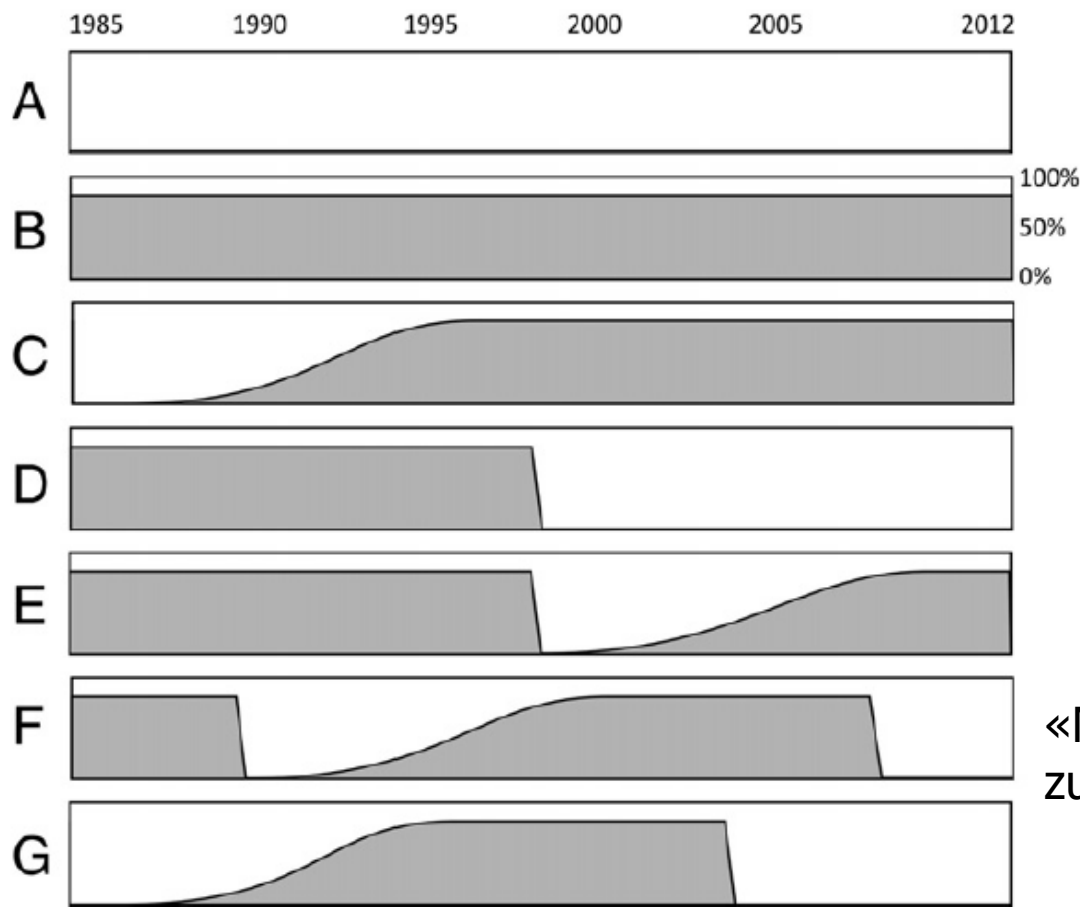

		3.ciklā				
		ZKAT=10			ZKAT=14	Kopā
		H<5	H>=5	Kopā		
2.ciklā	ZKAT=10	59	907	966	1	967
	H<5	27	61	88		88
	H>=5	32	846	878	1	879
	ZKAT=14	8	7	15		15
	Kopā	67	914	981	1	982

«Meža» dinamikas klases

Potapov et al., 2015

Stabili nav «mežs»

Stabils «mežs»

«Meža» ieguvums (apmežošana)

«Meža» zudums (atmežošana?)

«Meža» zudums un ieguvums

«Meža» zudums - ieguvums - zudums

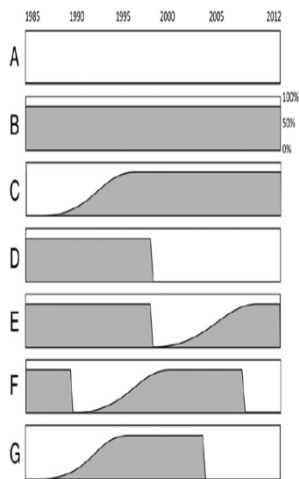
Nav mežs – ieguvums - zudums

Mežainuma grupas, kuras izmantotas attālinātā Latvijas meža platību dinamikas vērtējumā 1985 – 2012

Potapov et al., 2015

Grupa	ha	%	Skaidrojums
0	4 177	0.06	Nav datu
A	2 941 410	45.53	Stabili nav «mežs», ieskaitot purvus
B	2 497 370	38.66	Stabils «mežs», ieskaitot kapus, parkus
C	228 751	3.54	«Meža» ieguvums
D	354 625	5.49	«Meža» zudums, ieskaitot visu, kam tagad <50% segums
E	428 657	6.64	«Meža» zudums, kurš pēc tam atjaunojies
F	2 697	0.04	M ZIZ
G	2 708	0.04	N IZ
	6 460 395	100.00	

Mežs = Koku vainagu klājs $\geq 49\%$

B+C+E 48.84%

MSI vs Potapov et al., 2015

«Mežs» ZKAT=10

MSI500 (2009-2013)

		H>0	H>=5m	H>0 %	H>=5m %
A	Nav mežs	163	136	3.13	2.9
B	Mežs	3718	3661	71.3	77.2
C	Meža ieguvums	214	205	4.1	4.3
D	Meža zudums	450	204	8.63	4.3
E	Mežs - nav mežs - mežs	665	537	12.8	11.3
F		1	0	0.02	0.0
G		4	1	0.08	0.0
		5215	4744	100	100.0

MSI500 ZKAT=10

B+C+E= 88.2

MSI500 ZKAT=10&H>=5m

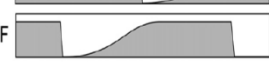

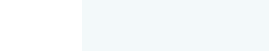
B+C+E= 92.8

MSI vs Potapov, 2015

«Mežs lauksaimniecības zemē» ZKAT=62

MSI500(2009-2013)

ZKAT=62					
		H>0	H>=5m	H>0 %	H>=5m %
	A Nav mežs	95	47	44.8	33.1
	B Mežs	54	43	25.5	30.3
	C Ieguvums	59	50	27.8	35.2
	D Zudums	3	2	1.42	1.4
	E Mežs- nav mežs - mežs		0	0	0.0
	F		0	0	0.0
	G	1	0	0.47	0.0
		212	142	100	100.0

MSI500 ZKAT=62

B+C+E= 53.3%

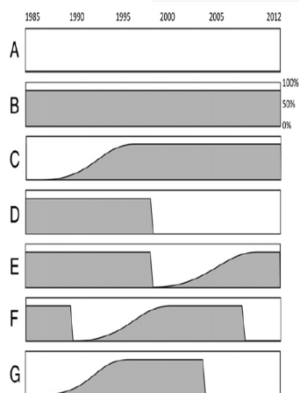
MSI500 ZKAT=62&H>=5m

B+C+E= 65.5%

Meža statistiskās inventarizācijas parauglaukumu un *Potapov et al., 2015* secinājumu salīdzinājums

2009.-2013. gados uzņēmītie meža resursu monitoringa 500m² parauglaukumi

	Visi PL	5m<	%	5m<%
A Nav mežs	258	183	4.75	3.7
B Mežs	3772	3704	69.5	75.8
C "meža" ieguvums	273	255	5.03	5.2
D "meža" zudums	450	204	8.29	4.2
E mežs - nav mežs - mežs	668	539	12.3	11.0
F	1	0	0.02	0.0
G	5	1	0.09	0.0
	5427	4886	100	100.0

Potapov et.al. neapraksta mežu 13% parauglaukumu (714 no 5427), kuros tas uzņēmīts Latvijas MSI ietvaros. 8% PL koku augstums ir lielāks par 5 m.

MSI500 ZKAT=62 or 10

B+C+E= 86.8

MSI500 ZKAT=(62 or10)&H>=5m

B+C+E= 92.1

LV koku vainagu klājs, zudumi un ieguvumu kopsavilkuma tabula (tūkst. ha) 2000-2012

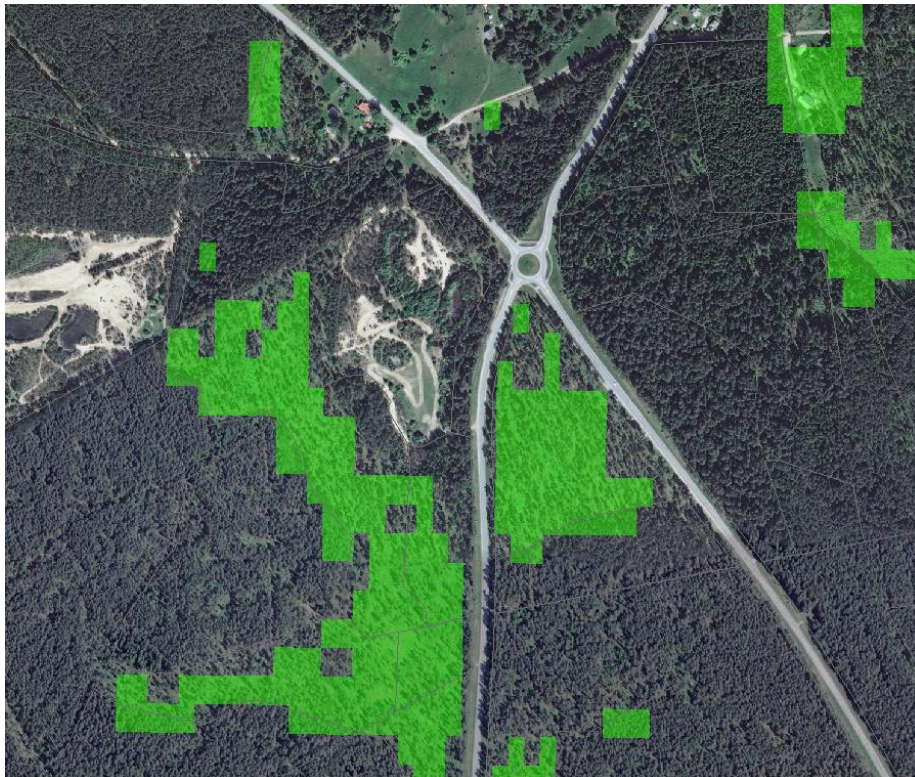
Pēc Hansen, 2013

Zudums	Ieguvums	Koku vainagu klājs 2000.g				Koku vainagu klāja zudums			
		<25%	26-50%	51-75%	76-100%	<25%	26-50%	51-75%	76-100%
412	185.7	2771.3	274.2	708.6	2612.6	1	3.2	25.3	382.5

3595.4

	Kopējais zudums /kopējā zemes platība neskaitot ūdeņus) (%)	>25% koku vainagu zudums / 2000.g. >25% vainagu klājs (%)	>50% koku vainagu zudums / 2000.g >50% vainagu klājs (%)	>75% koku vainagu zudums / 2000.g >75% vainagu klājs (%)	Kopējais ieguvums / 2000.g. >50% vainagu klājs (%)	>50% zudums + kopējais ieguvums / 2000.g. >50% vainagu klājs (%)	Iepriekšējā kolona mīnus dubultā uzskatītie pikseli ar zudumu un ieguvumu (%)
Periodā	6.50	11.4	12.3	14.6	5.6	17.9	17.6
Gadā	0.50	0.88	0.95	1.12	0.43	1.38	1.35

Global forest Watch – Tree cover loss Ķesterciema
apkārtnē izlases cirtēs priežu audzēs Rīgas jūras līča
tuvumā

<http://www.globalforestwatch.org/map/16/57.10/23.21/ALL/satellite/loss,forestgain?begin=2001-01-01&end=2015-01-01&threshold=20>

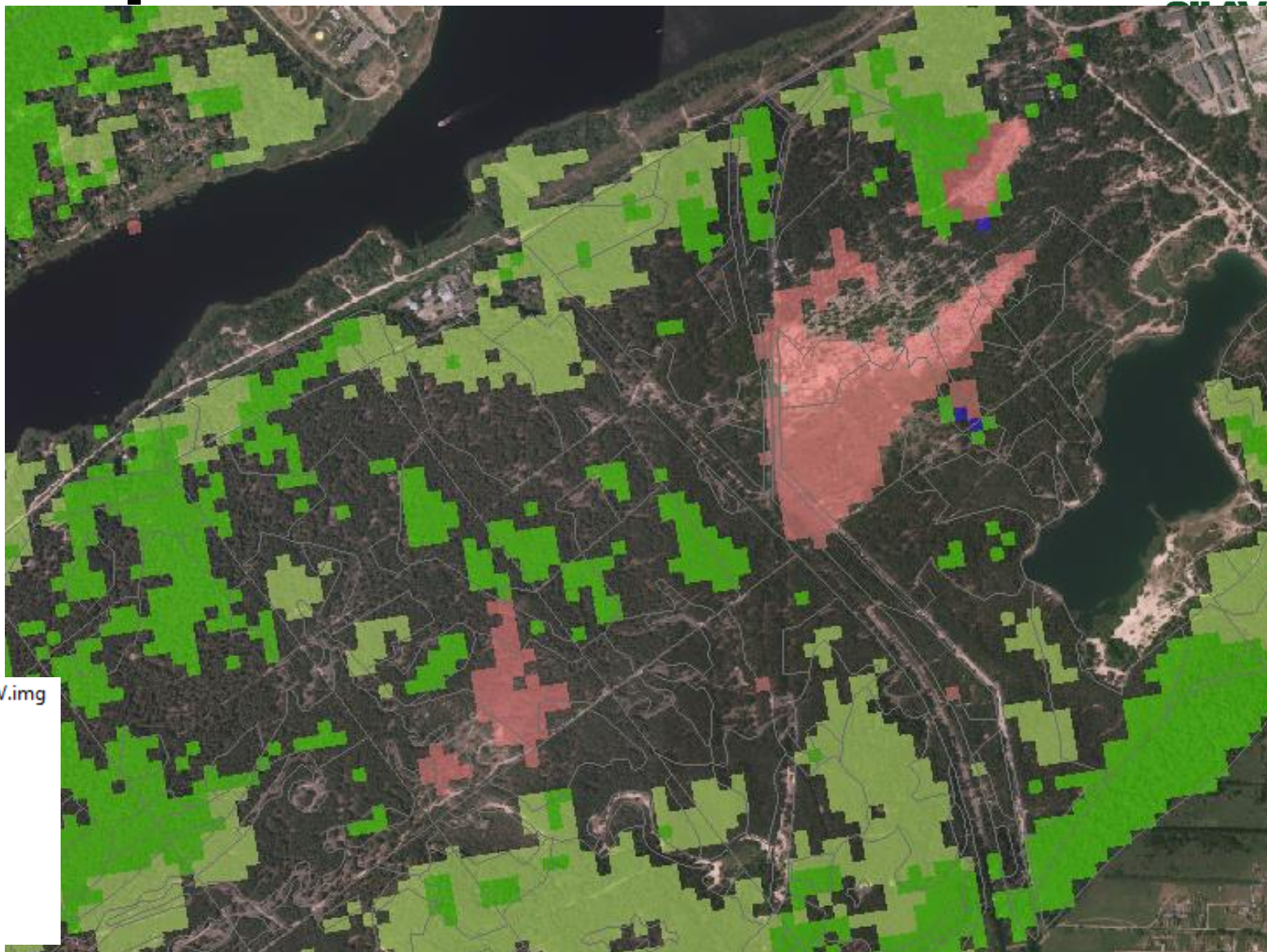
Meža platību dinamika (Potapov et al., 2015)

- Dynamics_type_LV.im
- 0
- no forest
- Stable forest
- Afforest
- Deforest
- F_N_F
- F_N_F_N
- N_F_N

Meža platību dinamika (Potapov et al., 2015)

Dynamics_type_LV.img

0

no forest

Stable forest

Afforest

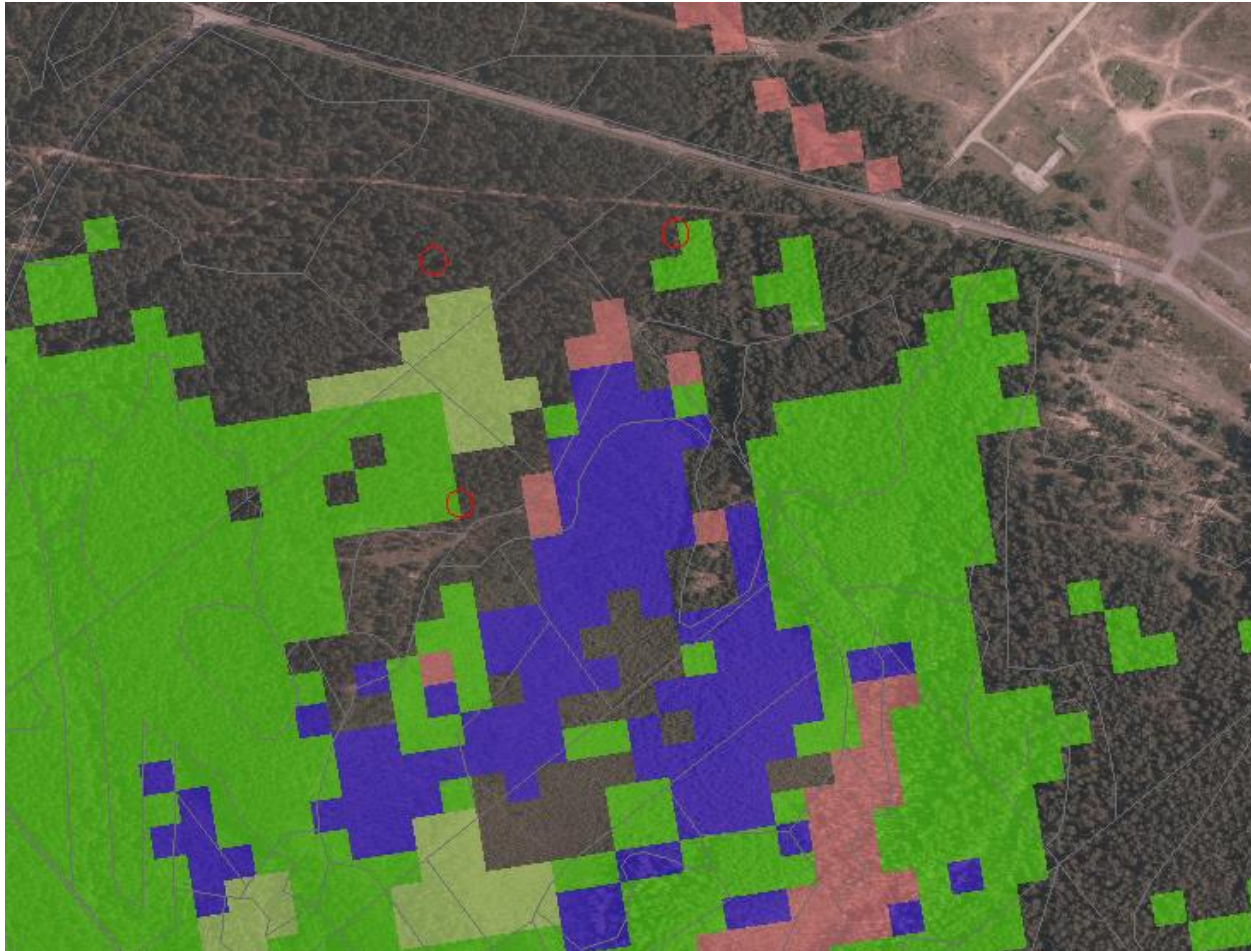
Deforest

F_N_F

F_N_F_N

N_F_N

Meža platību dinamika (Potapov et al., 2015)

- Dynamics_type_LV.img
- 0
- no forest
- Stable forest
- Afforest
- Deforest
- F_N_F
- F_N_F_N
- N_F_N

Meža platību dinamika

(Potapov et

al.,2015)

- Dynamics_type_LV.img
- 0
- no forest
- Stable forest
- Afforest
- Deforest
- F_N_F
- F_N_F_N
- N_F_N

Meža platību dinamika (Potapov et al., 2015)

- Dynamics_type_LV.img
  - 0
  - no forest
  - Stable forest
  - Afforest
  - Deforest
  - F_N_F
  - F_N_F_N
  - N_F_N

Secinājumi

- Starptautisko procesu (Klimata konvencija, Bioloģiskās daudzveidības konvencija, Meža resursu novērtēšana) dokumentos tiek lietotas atšķirīgas meža definīcijas
- Pastāv atšķirības starp MSI mērījumos uzmērīto un ar attālās izpētes metodēm noteiktajos meža klājumu īpatsvaros
- Uz Landsat datiem balstītās globālie un reģionālie novērtējumi atspoguļo **koku vainagu klājuma** izmaiņu vērtējumu, tādēļ tajos iekļautas arī nemeža zemes – parki, kapsētas
- Novērtējumos izlases cirtes tiek atspoguļotas kā meža zudums
- Izvērtētajos globālajos un reģionālo pētījumos izstrādātie algoritmi:
  - Nespēj atpazīt priežu audzes Piejūrā
  - Nespēj atpazīt jaunaudzes un aizaugošās lauksaimniecības zemes